

„Negyven csomóval halad a GYÁR”

Jót gyártani, jól eladni: ez a jelszó a Magyar Hajó- és Darugyárban

Solyátér. Hegesztőpisztolyok fénye villog, kalapácsok csatognak, daruk nyikorognak.

A munkás kikapcsolja a villanyfűtőt és feltekint az égre. Azt mondja:

— *Olyanok vagyunk, mint a parasztok. Mi is állandóan az eget kémleljük, az időjárás-jelentéseket figyeljük. A szabad ég alatt van a mi munkahelyünk is.*

Az októberi napsugár zuhatagban frissen mozognak az emberek. Szorítja őket a határidő. Meg saját vállalkozásuk, amelyeket a pártkongresszus tiszteletére tettek. De legalább így hajlítják őket az átlátszó levegő fényétől. Oszi figyelem: néhány héten belül havat sodorhat a szél a solyátéren, olyan fagyok jöhetnek, hogy a vashoz ragad a munkások keze. Most kell mindent beleadni, mert akkor a legnagyobb erőfeszítések mellett is csak mérsékeltek lesznek a teljesítmények.

Nem két krajcár

— *Sorsdöntő napok ezek a terv szempontjából. Exportrendeléseink 35 százaléka még ezután kell eleget tenni — mondja egy mérnök és elűnik a földszintes, ósdi épületben, amely akaratlanul is arra emlékeztet, hogy az MHD angalföldi gyára 132 éves.*

Sok itt az ilyen emlékeztető. Valahogy mindig mostohagyerek volt a magyar iparnak a hajógyártás. Alig volt olyan évtized, hogy ne került volna napirendre: kifizetőd-e hajót gyártani, vagy sem. A vita folyt, a hajókat gyártották, közben azonban a beruházások elmaradtak. Nem sokkal jobb a helyzet ilyen vonatkozásban a többi gyáregységénél sem.

— *A portáldaru-gyártást mintegy 50 százalékkal tudnánk növelni. A helyhiány, a kis teljesítményű berendezések miatt azonban ez lehetetlen. Jelenleg is 30–35 százalékkal többet termelünk, mint amekkorára kapacitásra annak idején a műhelyek épültek — mondja a darugyárban az egyik műszaki vezető.*

A Magyar Hajó- és Darugyár fővárosi és vidéki üzemében mintegy 12 000 ember dolgozik. «A gyár évi termelési értéke 2 milliárd forint és ez, elvtársak, nem két krajcárt jelent az állam kasszájában» — mondta Kádár János, a gyár kommunisztáinak a napokban megtartott egyik tanácskozásán.

Ennek tudatában folynak itt a megbeszélések és kerekednek parázs viták a készülő hajók és daruk mellett, a rajzasztaloknál és irodákban. Bárhol is indulnak, ide lyukadnak ki: új konstrukciók kellenek, jó minőségben és olcsón.

Matrózok véleménye

Újdonságok tekintetében nem állnak rosszul. Ezt az angalföldi gyáregység ebédőjének előterében rendezett kis kiállítás is dokumentálja. Látni itt új tengeri és folyami hajómodelleket, darukat, kataraktákat, vitorlájakat, uszályegységeket, tolohajókat. Az elmúlt öt év alatt több mint 30 új gyártmányt készítettek az üzemek. Jelenleg öt prototípus áll tervezés, illetve gyártás alatt, köztük az 1500 tonnás KGST-hajó és az úgynevezett szibériai tolohajó.

Az egyik nyugati cég képviselője mesélte: a Magyarországtól vásárolt tengeri és folyami hajókra mindig könyebben tudnak matrózokat szerződtetni, mint egyéb hajókra. A titok nyitja, hogy a magyar hajótervezők nem tettek különbséget a legénységi és a kapitányi kajutok között. Epp olyan modern, jól felszerelt helyiségek állnak a matrózok rendelkezésére is, legfeljebb valamivel kisebbek. A magyar hajók más vonatkozásban is veteksznek korszerűségben, szépségben a külföldi márkákkal.

Vannak viszont területek — például a gépi berendezések — ahol a magyar hajógyártás még nem áll az élvonalban. A visszamaradt „norvég hajók” is figyelmeztetnek erre. Nem kevésbé arra is, hogy a kereskedelmi szerződéseket a jövőben lényegesen nagyobb hozzáértéssel, körülte-

kintéssel kell megkötni. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a kapitalista cégeknek a profit mindennél előrébb való.

— *Minőségi kifogások akkor is nálunk csapódnak le, ha a velünk kooperáló üzemeknek rosszak a termékei. Számos berendezésből, gépből kis szériát igénylünk a partnerektől és ezért nem szívesen termelnek számunkra. És az önállóság sem oldja meg mindig a problémát — mondja az egyik konstruktor.*

Nem lenne tehát kiút a helyzetből? De igen, több irányban is. Csak eddig nem keresték, kutatták azokat elég intenzíven. Sokat javítana a helyzeten, ha a »bedolgozókat« anyagilag is igyekeznének érdekeltté tenni a jobb minőségben — ahogy erre már történetek is próbálkoztak. Nagy tartalékok vannak a gyártmányfejlesztés, a műszaki előkészítés útvesztőjében is.

— *A munkaversenynek igen jó hatása van az éves terv megvalósítására az óbudai hajóban is. De mennyivel több eredményt tudnánk felmutatni, ha a műszaki előkészítés hiányosságai, a rossz belső kooperáció miatt, különösen év elején nem ütné fel a fejét némelyik műhelyünkben a részleges munkanélküliség. Ha a géplakatosokat, a hegesztőket, a csőszereleket nem kellene szükségmegoldásként helyettesíteni másokkal, rossz damentesítéssel foglalkoztatni.*

Az új vezetési stílusért

— *A gyártmányfejlesztésben, a műszaki előkészítésben lepegettünk mi előre eddig is, csak nem elég gyorsan.*

Többben azt gondolták: az összevonnással, a nagyvállalat kialakításával automatikusan megoldódnak ezek a kérdések. Sok probléma megoldódott, de sok nem.

A vállalatban belüli szakszítást jó eredményeket hozott. Ma, például a hajótengelyeket és a kovácsolási munkákat csak Óbudán készítik. A beruházást központosították, s így mindig a legfontosabb feladat megvalósítására összpontosíthatják erejüket. Az átrendezéssel mintegy 65 gép felszabadították és átadták más üzemeknek.

A nagyvállalat azonban csak a keretet, a lehetőséget teremtette meg több vonatkozásban az egyszerű, a gazdaságosabb munkának. Tartalommal meg kell tölteni. S hogy megtöltsék, erre vannak biztató jelek is. Többek között az, hogy felismerték: más vezetési elvet, stílust igényel egy 12 000 fős vállalat, mint néhány száz vagy egy-két ezer fős üzem.

— *Már most hozzákezdünk a negyedik ötéves tervre való felkészüléshez — mondják a műszaki osztályon.*

— *A hajóstabilitási és szilárdsági számításoknál az elektronikus számológépeket már mi is felhasználjuk és tovább bővítjük alkalmazásuk körét — hangsúlyozzák a tervezők.*

— *Nagy gondot fordítunk dolgozóink, de főleg a vezető posztokon állók szakképzésére. Tanulmányokat, könyveket állítunk össze számukra. Itt van például a gyári szakmai kis-könyvtár első száma, címe: «A vezetés, a szervezés, a vállalati személyi kapcsolatok egyes kérdései». A főmérnökötől a csoportvezetőig mindenkihez eljuttatjuk — tájékoztatnak az igazgatási osztályon.*

Mechanizmus bizottság

Kapcsolatot létesítettek a Tudományos Akadémia megfelelő osztályával. Ennek eredményeként professzorok, kutatók tanfolyamot tartottak az üzemben a vezetéstudományi kérdésekről. Új szemléletre vall az is, hogy pszichológus foglalkoztatnak a vállalatnál, aki javaslatokat dolgoz ki a balesetelhárítás számára. Létrehoztak egy mechanizmus bizottságot, amelynek az a feladata, hogy intézkedési tervet készítsen az új gazdasági irányítás elveinek bevezetésére a vállalatnál.

Még sok minden alakul, forr a Magyar Hajó- és Darugyárban. S ami fő: jó irányban. Ennek hatása érződik az emberek munkakedvében, kezdeményezőkétségében. Azon pél-

dául, hogy 8642 munkás vesz részt a IX. pártkongresszus tiszteletére indított versenyben. Nekik köszönhető, hogy az idei első félévi lemaradásukat máris több területen behozták.

— *Hajrá van és ez nem dicsegetésre méltó. De szerintünk még kevésbé lenne az, ha elűzná a tervünk. Negyven csomóval dolgozunk, halad most előre a gyár — mondja stílusos hasonlattal az egyik mérnök.*

Karácsonyig még sok millió forint értékű hajónak, darunak, kazánnak kell elhagynia a gyárat. Vajon, sikerül-e az év utolsó napjáig üressé tenni a solyátér, a szerelőpadokat, állványokat?

— *Régóta ismerem én ezt a gyárat és a munkásait — mondta Kádár János a napokban a vállalat kommunisztái előtt. — Alltak előtte az ideinél nehezebb feladatok is. Tavaly egyhónapos kiesést okozott az árvíz és behozták. Nekem nincs kétségem afelől, hogy az idén is sikerrel zárják az évet.*

Keserü Ernő

Ítélet a pécsi lakáspanama ügyében

A Fővárosi Bíróság hatheti tárgyalás után csütörtökön ítéletet hirdetett a pécsi lakáspanama bűnperében. A nagyszabású lakásüzérkedés elsőrendű vádlottja Szász Károlyné, de a bűnügyet — különösen Pécsért — mindenki Göcz Béla ügyének ismeri, mert annak aktív szereplője Göcz Béla volt pécsi tanácselnök-helyettes.

Göcz Béla visszaélve hivatali beosztásával, nőket, köztük férjes asszonyokat is arra kényszerített, hogy viszonyt kezdjenek vele. Így került kapcsolatba Szász Károlynéval is. Szászne ezt a kapcsolatot kihasználta, Göcz Béla tudásával hosszú időn keresztül

Elhangzott a vádbeszéd a Baradla-perben

Ma hirdet ítéletet a bíróság

A Miskolci Megyei Bíróság csütörtökön megkezdte Pászthory György Walter bűnperének folytatódó tárgyalását az 1965. Szilveszter éjszakáján a Baradla-barlangban történt, három pannonhalmi diák halálával végződő, tragikus barlangtúra ügyében. Pászthory György Walter időközben a Veszprém Megyei Bíróság kétévi szabadságvesztésre ítélt, mert Székhelyi Beatrix soproni diáklányt, akivel csónakázásra indult a háborgó Balatonra, és aki a csónakból kiszálva, a vízben elsodródott — sorsára hagyta.

Az országos érdeklődéssel kísért ügy folytatódó tárgyalását tíz órakor nyitotta meg a bíróság elnöke. Ismerette Magyarai Gábor barlangigazgató és Török László barlangkutató vallomását. Magyarai Gábor kétségbevonata azokat a feltételeket, amelyek szerint külső okokból következtek be olyan légköri és hid-

rológiai viszonyok, amelyek a három diák halálát okozták. Török László, aki a tragédia időszakában a barlangban tartózkodott, a mentési munkálatokról tett vallomást.

Az Egészségügyi Tudományos Tanács szakvéleménye

Ezután a tanácselnök ismertette az Egészségügyi Tudományos Tanács összefoglaló véleményét, amelyet azért kért ki a bíróság, hogy az előző tárgyalásokon elhangzott és egymással némileg ellentmondó szakértői vélemények a bizonyítás érdekében tisztázást nyerjenek. Az Egészségügyi Tudományos Tanács véleménye három kérdéscsoporttal foglalkozott: a szakértői elmentmondások kérdésével; Pászthory György Walter egészségi és idegállapotával a túra időszakában; és a három diák halálának közvetlen okával.

Az Egészségügyi Tudományos Tanács rámutatott arra, hogy a szakértők megállapításai hézagok voltak, fontos vizsgálatokat nem végeztek el. Egyesek szubjektív alapon, külső okokat helyeztek előtérbe. Tudományos alapszállal ismertette a szakvélemény, az oxigénhiány és a lehűlés kérdéséről és két életlani tényező összefüggését. A három diák halálának körülményeire nézve megállapítást nyert: több funkcionális körök együtt változtatta ki a károsodást. A diákok rövid haldoklás után, a fulladásos halál tünetei között vesztették életüket. A Styx-túra erős izommunkát követelt a résztvevőktől, fokozott oxigénfogyasztással járt. A szífonok szűkös oxigéntartalma, a túrózó be- és kilégzése következtében annyira gyengült, hogy gondolatsejénység, bágyadság, később eszméletvesztés lépett fel. Az újabb megterhelő menetelés a vízben, iszapban való gázolás nagyfokú lehűlést idézett elő.

Az oxigénhiány és a fokozott izommunka a szervezet összeomlását idézte elő. A vízben úszott fiatalok testének hőmérséklete 28 fokig, a halálos szintig, süllyedhetett. Az Egészségügyi Tudományos Tanács véleménye szerint Pászthory György Walter elmebajban nem szenved, a túra előtt egészséges volt, a Styx-túra után közepes, később súlyos tudatzavar állapotába került.

Amikor még vissza lehetett volna fordulni

A bíróság elnöke a szakvéleménnyel kapcsolatban kérdést intézett Pászthory György Walterhez:

— *Van észrevétele?*

— *Első hallásra nincs.*

A bíróság ezután néhány fontos kérdés tisztázása érdekében kihallgatta a vádlottat, aki válaszaiban többször eltért korábban tett kijelentéseitől.

Elnök: — *Mit csinált ön Brückner Emód rosszullete után?*

Pászthory: — *Amikor Brückner fáradtságról panaszkodott...*

Elnök: — *Előzőleg ön rosszulletéről beszélt...*

Pászthory kitartott amellett, hogy a diák csak fáradtságról panaszkodott, nem akart tovább menni. Pászthory erre karonfogta, a barlangot lezáró rácsig kísért, ahonnan mindnyájan visszafordultak. A visz-
zatérés közben lettek rosszul a többi diákok, Pászthory pedig fokozta a menet iramát.

Elnök: — *Amikor egy fiú már rosszul volt, miért diktált ön nagyobb tempót?*

Pászthory: — *Mert az a hely nem volt alkalmas a pihenésre.*

Elnök: — *Arra alkalmas volt, hogy gyorsabban menjenek, nehéz, vizes ruhákban, a szé-
dülő, remegő fiatalokat támogatva?*

Pászthory: — *Alkalmas volt. A vádlott válaszából és a szakértők megjegyzéseiből ki-*

rajzolódott a drámai fordulat: a lámpák kialudtak, négy fiú eszméletét veszítette és Pászthory, s a velük tartó tanárnő a szabadba mentek segítségért. Elmulasztották azt a pillanatot, az első fiú első panaszáinak pillanatát, amikor még vissza lehetett volna fordulni. Ez a mulasztás — mint tudjuk — három diák életébe került.

A törvény védi az életet

Kora delután került sor az ügyész vádbeszédére.

— *Ebben a perben a törvény és az állam büntető akarata nyilvánul meg — mondta az ügyész —, mert a törvény védi az életet, különösen a serdülő életet és itt három fiatal haláláról, a felelősség megállapításáról van szó. Pászthory György Walter, mint pedagógus áll a bíróság előtt.*

A továbbiakban az ügyész Pászthory György Walter vallomásából kiindulva feltette a kérdést, vajon az emberi jellem, az alkatadó formálása-nak nincs-e más módja, mint az, amit a vádlott helyesnek, célravezetőnek talált. Pászthory nevelési elveit, nevelési gyakorlatát vizsgálva a vád képviselője arra a megállapításra jutott, hogy ezek az elvek és ez a gyakorlat olyan pszichikai folyamatot indított el tanítványaiban, melynek végén örömként könyvelték el a testi megerőltetést, s azt, hogy »hideg vízbe merüljenek«.

Az ügyész a továbbiakban kitért az Egészségügyi Tudományos Tanács megállapítására, hogy a Styx-túra részt vett fiatalok táplálkozása épphogy elérte a minimális szintet. Utalt a sátor nélküli táborozás káros következményeire. A csoport élelmiséért és elhelyezésért természetesen a csoportot vezető tanár felel. A vádbeszéd gerincét Brückner Emód első rosszullete, Pászthory György Walter akkori viselkedése alkotta. A túrávezető kané, a tanúk egyhangzó vallomása szerint, »szorított össze a fogadat és gyere tovább« utasítással, később fizikai segítséggel az elerőtlenedett fiút a rácsig vitte el. Az ügyész bebizonyította, hogy Brückner első segélykérése, jelzése a határelzáró rácsból tetemes távolságból hangzott el. A rosszullet után feleslegesen megtett út elegendő lett volna ahhoz, hogy segítségnyújtásra alkalmas helyre érjenek.

Az ügyész érvelésével azt is bebizonyította, hogy Pászthory ekkor még cselekvő, elhatározó képessége teljes tudatában volt, tettéért mindenképpen felelőssé tehető.

Ha Pászthory vallomását fogadjuk el — mondta az ügyész —, hogy Brückner rosszullete harminc méterrel a rács előtt következett be, ez a kétszer megtett harminc, tehát hatvan méter elegendő lett volna ahhoz, hogy az eszméletlen fiúk ne a Styx vízében, hanem száraz helyen feküdjenek.

Az ügyész megállapította Pászthory Walter felelősségét a halálesetek bekövetkeztéért és a bíróságtól huzamosabb szabadságvesztésre szóló ítéletet kért.

Ezután elhangzott a védőbeszéd, majd a vádlott beszélt az utolsó szó jogán.

Az ítélethirdetésre ma délután kerül sor.

B. G. — K. A.

Világítástechnikai konferencia nyílt

Csütörtökön a fővárosi tanács kultúrtermében megkezdődött a Magyar Elektrotechnikai Egyesület világítástechnikai konferenciája. A háromnapos tanácskozás központi témája a szabadtéri világítás, beleértve a díszvilágítást, közvilágítást, a fényreklámokat, valamint a szabatermi munkahelyek, sportpályák megvilágításának kérdését is. A tanácskozáson több mint 300 szakember vesz részt. A konferenciát Bartos István, a fővárosi tanács elnökhelyettese nyitotta meg.